

ใบความรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กาลครั้งหนึ่ง หนังสือเล่มหนึ่งมีชื่อว่าฉัน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๐๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การออกแบบงานเขียนเป็นการสร้างสรรค์ผลงานการเขียนโดยเริ่มจากการวางแผนโครงเรื่อง จนถึง การบรรจุร้อยเรียงถ้อยคำ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถสื่อสารความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของ ผู้เขียนไปยังผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑. การวางแผน

กำหนดวัตถุประสงค์ ระบุเป้าหมายของงานเขียน เช่น เพื่อให้ข้อมูล, เพื่อโน้มน้าว, เพื่อสร้าง ความบันเทิง เป็นต้น

ระบุกลุ่มเป้าหมาย ระบุว่าผู้อ่านกลุ่มเป้าหมายคือใคร เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน เป็นต้น

รวบรวมข้อมูล ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจำเป็นสำหรับเนื้อหางานเขียน

๒. การร่างงานเขียน

วางโครงสร้าง กำหนดโครงสร้างของงานเขียน เช่น บทนำ, เนื้อหา, บทสรุป

เริ่มร่างงานเขียน เริ่มเขียนตามโครงสร้างที่วางไว้ ตามแนวการเขียน

๓. การปรับปรุงและแก้ไข

ตรวจสอบโครงสร้าง ตรวจสอบว่าเนื้อหาการจัดลำดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกัน

แก้ไขและเพิ่มเติม แก้ไขหรือเพิ่มเติมเนื้อหาที่ไม่ชัดเจนหรือไม่สมบูรณ์

๔. การตรวจสอบความถูกต้อง

ตรวจทานการใช้คำ เป็นการตรวจสอบการใช้คำและประโยค ตามหลักภาษาไทย

ปรับปรุงรูปแบบการเขียน: ปรับปรุงการใช้คำและแนวทางการเขียนให้เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

๕. การจัดรูปแบบและเผยแพร่

เตรียมต้นฉบับ จัดรูปแบบต้นฉบับให้เรียบร้อย เช่น การจัดย่อหน้า, การใช้ตัวอักษร, การ แทรกรูปภาพหรือกราฟิกที่เกี่ยวข้อง

เผยแพร่ ส่งงานเขียนไปถึงกลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การตีพิมพ์, การเผยแพร่ลง ช่องทางสื่อออนไลน์, การส่งอีเมล เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กาลครั้งหนึ่ง หนังสือเล่มหนึ่งมีชื่อว่าฉัน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นิราศภูเขาทองจะสอดแทรกเกร็ดความรู้ให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพและเข้าใจสภาพสังคมสมัยรัตนโกสินทร์ ดังเช่น การกล่าวถึงการประกอบอาชีพของชาวต่างชาติในช่วงที่สุนทรภู่เดินทางผ่านบ้านญวนชาวญวน เข้ามาอาศัยในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวญวนในสมัยนั้นเลี้ยงชีพด้วยการทำประมงน้ำจืดเพื่อการค้า เช่น

ถึงบ้านญวนล้นแต่โรงแลสะพรั่ง	มีช่องชั่งกุ้งปลาไว้ค้าขาย
ตรงหน้าโรงโพงพางเขาวางราย	พวกหญิงชายพร้อมเพรียงมาเมียงมอง

สุนทรภู่เมื่อเดินทางผ่านสถานที่ อาทิ วัดประโคนปัก สุนทรภู่ได้บอกเล่าเรื่องราวที่มาของชื่อวัดแห่งนี้ไว้ว่าบริเวณนี้เป็นที่ปักเสาประโคนเพื่อปักเขตแดน เช่น

ถึงอารามนามวัดประโคนปัก	ไม่เห็นหลักลือเล่าว่าเสาหิน
เป็นสำคัญปักแดนในแผ่นดิน	มีรูสิ้นสุดชื่อที่ลือชา

นอกจากนี้ สุนทรภู่ยังได้กล่าวถึง สามโคก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยพระราชทานเปลี่ยนชื่อเป็น ปทุมธานี เพราะมีพระราชดำริว่าเมืองนี้เป็นบริเวณที่มีดอกบัวขึ้น อยู่เป็นจำนวนมาก เช่น

ถึงสามโคกโคกถวิลถึงปิ่นเกล้า	พระพุทธเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ประทานนามสามโคกเป็นเมืองตรี	ชื่อปทุมธานีเพราะมีบัว

ใบความรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กาลครั้งหนึ่ง หนังสือเล่มหนึ่งมีชื่อว่าฉัน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นิราศภูเขาทองได้บันทึกเรื่องราว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนร่วมสมัย ดังเช่น วิถีชีวิตของชาวบ้าน วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น และศิลปะแขนงต่าง ๆ

ในทัศนะของสุนทรภู่จะมองว่าแม้ว่าการดำเนินชีวิตจะยากลำบากแต่ก็ไม่ปฏิเสธว่าสังคมไทยร่วมเย็นและสงบสุข ดังจะเห็นได้จากการพรรณนาภาพบ้านเมืองที่มีภูมิประเทศงดงาม คงความเป็นธรรมชาติ เช่น

จนแจ่มแจ้งแสงตะวันเห็นพันธุ์ผัก
เหล่าบัวเผื่อนแลสร้างริมทางจร

ดูนารักบรรจงส่งเกสร
ก้ามกุ้งซ่อนเสียดสาหร่ายใต้คงคา

การติดต่อค้าขาย สุนทรภู่มักถ่ายทอดภาพสังคมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาไว้ในบทประพันธ์เรื่องต่าง ๆ ที่แต่งอยู่เสมอ เช่นเดียวกับในนิราศภูเขาทองที่สุนทรภู่ได้บรรยายสภาพบ้านเมือง และวิถีชีวิตของผู้คน ตลอดจนบรรยากาศของสถานที่ อาทิ ภาพการค้าขายที่ดำเนินไปอย่างคึกคัก มีการนำสินค้าหลากหลายประเภทที่บรรทุกมากับเรือสำเภาวางขายในแพที่จอดเรียงรายอยู่ตามริมน้ำ

ไปพันวัดทัศนาริมทำน้ำ
มีแพรผ้าสารพัดสีม่วงทอง

แพประจำจอดรายเขาขายของ
ทั้งสิ่งของชาวเลื่องเครื่องสำเภา

สุนทรภู่กล่าวถึงหญิงสาวชาวมอญ ซึ่งอาศัยอยู่ในย่านปากเกร็ด (เขตจังหวัดนนทบุรี) ในสมัยนั้นนิยมแต่งหน้าและแต่งผมตามอย่างหญิงสาวชาวไทย เช่น การผัดหน้า ถอนไรจุก คือ ถอนผมรอบ ๆ ผมจุกให้เป็นแนวเล็ก ๆ จนเป็นวงกลมรอบผมจุกและจับเขม่า ซึ่งเป็นวิธีการแต่งผมเพื่อให้ผมมีสีดำเป็นมัน โดยใช้เขม่าผสมกับน้ำมันหอม เช่น

ถึงเกร็ดย่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า
เดี๋ยวนี้มอญถอนไรจุกเหมือนตุ๊กตา

ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา
ทั้งผัดหน้าจับเขม่าเหมือนชาวไทย

ใบความรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กาลครั้งหนึ่ง หนังสือเล่มหนึ่งมีชื่อว่าฉัน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นิราศภูเขาทอง นอกจากจะมีคุณค่าด้านเนื้อหาแล้ว ในด้านวรรณศิลป์ก็ได้รับการยอมรับว่ามีความงดงามและมีความไพเราะ แม้สุนทรภู่จะใช้ถ้อยคำธรรมดาสามัญในการประพันธ์ แต่ทว่ามีความหมายลึกซึ้ง สะเทือนอารมณ์ และสร้างจินตภาพได้อย่างชัดเจน นิราศภูเขาทองจึงมีคุณค่าและความดีเด่นในด้านวรรณศิลป์ ดังการเล่นเสียง บทประพันธ์ของสุนทรภู่ ถือได้ว่ามีความดีเด่น เรื่องการเล่นเสียงโดยเฉพาะการเล่นเสียงสัมผัสภายในวรรค ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษรทำให้กลอนนิราศภูเขาทองมีความไพเราะเป็นอย่างมาก เช่น

ดูน้ำว้างกลิ้งเขียวเป็นเกลียวกลอก	กลับกระโดดผาดฉวัดเฉวียน
บ้างพลุ่งพลุ่งวู่วางเหมือนกงเกวียน ดู	เวียนเวียนคว้างคว้างเป็นหว่างวน
สัมผัสอักษรที่พบ คือ เกลียวกลอก ผาดฉวัดเฉวียน กงเกวียน หว่างวน	

ทั้งองค์ฐานรานร้าถึงแก้แฉก	เผยอแยกยอดทรวดก็หลุดหัก
โอ้เจดีย์ที่สร้างยังร้างรัก	เสียดายนักนิกน่าน้ำตากระเด็น
สัมผัสอักษรที่พบ คือ นักนิก น่าน้ำ	

เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก็ต้าน	ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
ล้วนหนามหนึบเจ็บแสบคับแคบใจ	เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอยกา
สัมผัสอักษรที่พบ คือ คับแคบ ไร้รังเร่	

ใบความรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กาลครั้งหนึ่ง หนังสือเล่มหนึ่งมีชื่อว่าฉัน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศิลปะในการเขียน นำเรียนสุขใจ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นิราศภูเขาทองมีโวหารที่คมคายและยังมีความหมายที่สร้างอารมณ์สะท้อนใจ และสะท้อน
สัจธรรมและความจริงของชีวิตได้อย่างชัดเจน เพราะกวีแต่งจากประสบการณ์ชีวิตของตนซึ่งส่วนมากเป็น
สิ่งธรรมดาที่มนุษย์ทุกคนย่อมเคยประสบ นิราศภูเขาทองจึงเป็นที่ติดใจผู้อ่านและนิยมอ้างอิงกันต่อมา
จนถึงปัจจุบัน เช่น

ไม่เมาเหล้าแล้วแต่เรายังเมารัก
ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป

ฯลฯ

สุดจะหักห้ามจิตคิดไฉน
แต่เมาใจนี้ประจำทุกค่ำคืน

เห็นโคกใหญ่ใกล้น้ำระกำแฝง
เหมือนโคกพิที่ขั้ระกำเจือ

ฯลฯ

ทั้งรักแฉงแหมสวาทประหลาดเหลือ
เพราะรักเรือแรมสวาทมาคลาดคลาย

เคยหมอบใกล้ไต้กลิ่นสุคนธ์ตรลบ
สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา

ฯลฯ

ละอองอบสร้อยขึ้นนนาสา
วาสนาเราก็กลิ่นเหมือนกลิ่นสุคนธ์

เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก็ก่อน
ล้วนหนามเหน็บเจ็บแสบคับแคบใจ

ฯลฯ

ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอยกา